

Žiga Zoisa in nomenklatura na Kranjskem znanih rib

Žiga Zois and nomenclature of fish species known in Carniola

Urška KAČAR¹

Izveček

V prispevku je predstavljen rokopis Žige Zoisa 'Slavische Nomenklatur der in Krain bekannten Fische Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's', v katerem je zbral slovenska imena 40 vrst rib. Pri tem je uporabil seznam imen, ki mu ga je poslal Franc Anton Breckerfeld. Zoisov rokopis je kasneje Henrik Freyer vključil v svoje delo 'Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische' (1842).

Ključne besede: Žiga Zois, rokopis, nomenklatura, ihtiologija, slovenska imena rib

Abstract

The article presents the manuscript of Sigismondo Zois 'Slavische Nomenklatur der in Krain bekannten Fische Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's' with Slovenian names of 40 fish species. In his list, Zois used the list of fish names, sent to him by Franc Anton Breckerfeld. The Zois manuscript was later included by Henrik Freyer in his work 'Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische' (1842).

Key words: Sigismondo Zois, manuscript, nomenclature, ichthyology, Slovenian fish names

---

¹ Prirodoslovni muzej Slovenije / *Slovenian Museum of Natural History*,
Prešernova 20, 1000 Ljubljana, Slovenija, ukacar@pms-lj.si

Uvod

Baron Žiga Zois (1747–1819) je ob koncu 18. stoletja sestavil številne sezname imen rastlin in živali, kot so 'Catalogus botanicus', 'Aves terrestres / europeae', 'Aves Europeae – Germanicae', 'Hauptverzeichniss der Alpen Samen' in 'Slavische Sammlung' (KATALOG ROKOPISOV, NUK).

V rokopisu 'Slavische Sammlung' (NUK, Ms 368) je Zois zapisal sezname imen rastlin, gob, ptic in rib v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku. Natančno kdaj je rokopis nastal, ni znano. V delu rokopisa z naslovom 'Botanische Nomenklatur' je pripisana letnica 1793. Rokopis je torej najverjetneje nastajal okoli omenjenega leta (v nadaljevanju 1793?). Gradivo 'Slavische Sammlung' je ohranjeno le kot rokopis in nikoli ni bilo izdano.

Zois se je torej ukvarjal tudi z ihtiologijo, saj je zbiral domača imena rib (ALJANČIČ 2001). V članku sem obdelala Zoisov seznam slovenskih imen ribjih vrst, živečih na Kranjskem, ki je pomemben prispevek k nadaljnjemu razvoju slovenske ihtiološke nomenklature. Leta 1842 je prvi kustos Kranjskega deželnega muzeja v Ljubljani, Henrik Freyer (1802–1866), v uvodu dela 'Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische' zapisal, da je v seznam vključil tudi Zoisova imena rib.

Slovenska imena vrst rib v rokopisu 'Slavische Sammlung'

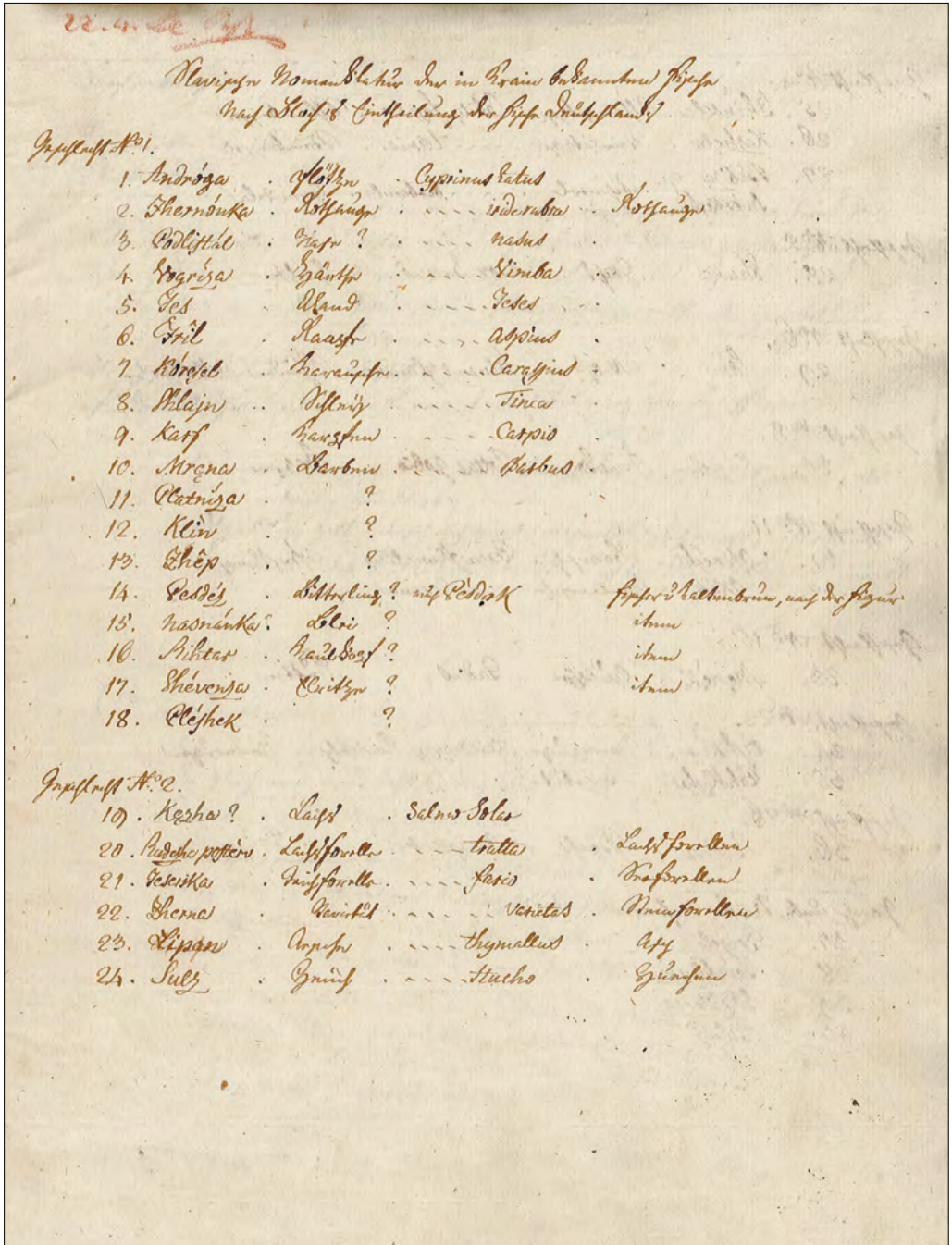
Zois je v 6. ovojku rokopisa 'Slavische Sammlung' zapisal slovensko slovarsko gradivo: ribe, žito in zelenjava, ptice, druge živali, gobe, drevesa (NUK, Ms 368). Botanični nomenklaturi 'Botanische Nomenklatur' sledi seznam rib, naslovljen 'Slavische Nomenklatur der in Krain bekannten Fische Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's', ali v prevodu 'Slovenska nomenklatura na Kranjskem poznanih rib po Blochovi klasifikaciji nemških rib' (sliki 1a, 1b).

Zois je v tem seznamu poleg nemških in latinskih imen uporabil tudi slovenska imena vrst, ki mu jih je poslal Franc Anton Breckerfeld (VALENČIČ in sod. 2013).

Leksikograf in topograf F. A. Breckerfeld (1739/1740–1806) je bil plemič s Starega gradu v Zagradu pri Otočcu, ki je sistematično zbiral med drugim tudi naravoslovno leksikalno gradivo (GRUM, 2013). Septembra 1784 je Zoisu poslal pismo s seznamom imen rastlin 'Namen der in Krain gemein bekannten botanischen Gewächse' (NUK, Ms 367). Drugemu pismu, ki ga je Zoisu poslal 17. januarja 1785, pa je dodal seznam imen ptic 'Namen der Vögel' in žuželk 'Namen der Insekten' ter na dveh straneh seznam imen rib 'Namen der Fische' (NUK, Ms 367) (sliki 2a, 2b). Slednji vsebuje slovenska, nemška, francoska in latinska imena 47 vrst morskih in sladkovodnih rib ter piškurjev. Pri nekaterih vrstah ime ni zapisano v vseh štirih jezikih.

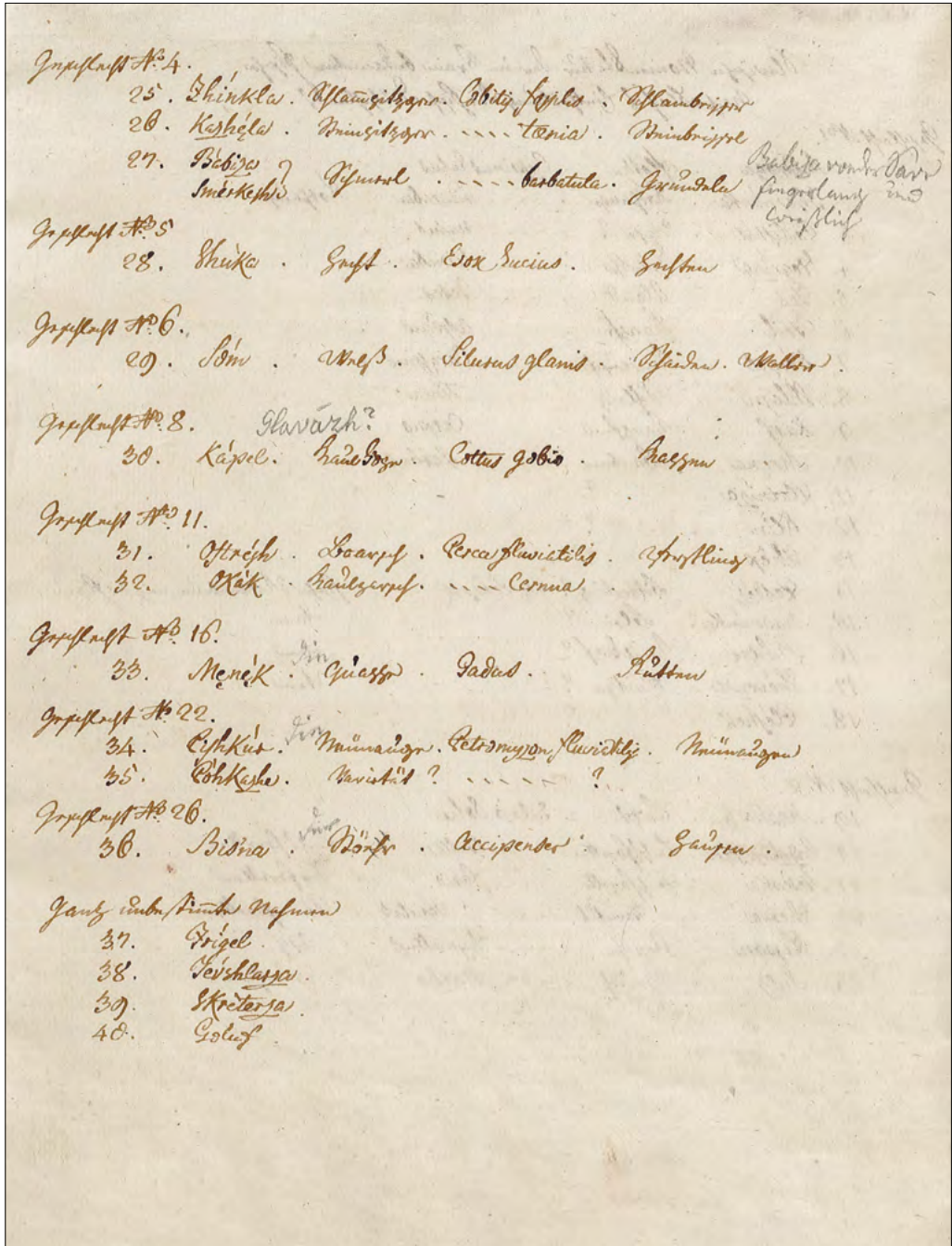
Slovensko nomenklaturu na Kranjskem znanih rib je Zois zapisal po Blochovi razvrstitvi na Nemškem živečih vrst. Marcus Elieser Bloch (1723–1799) je bil nemški zdravnik in naravoslovec, ki se je v zrelih letih začel ukvarjati z ihtiologijo. Okoli leta 1779 je pridobil nekaj primerkov rib, ki jih ni mogel določiti z obstoječo literaturo, vključujoč Linnejev 'Sistem narave' (Systema naturae, 1758), zato se je posvetil preučevanju vrst, živečih na ozemlju Nemčije (BOESEMAN 1997). V letih 1782–1795 je v Berlinu napisal 'Splošni prirodopis rib' ali v izvirniku 'Allgemeine Naturgeschichte der Fische' (1782–1795). Monumentalno izdajo Blochovega dela je kot meceni podprl tudi baron Zois. Plačal je stroške izdelave bakroreza jadranske ribe kirnjice oziroma sredozemske zobčaste pirke *Anthias anthias* (Linnaeus, 1758) (Božič 2010). Kot piše VIDMAR (2010), v delu 'Tvorci slovenske pomorske identitete' izbor vrste ribe zrcali povezanost Zoisove družine z Jadranskim morjem.

Seznamu imen sledijo Zoisovi opisi šestih vrst rib »Klin, Platniza, Podlistal, Fril, Jes, Zhefnoúka (Endroga)« (slika 3). V opisu vsake vrste med meritve zapiše tudi mere podrepne,

Slika 1a: Rokopis Žige Zoisa (1793?): Seznam imen ribjih vrst v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku - prva stran (Vir: NUK, Ms 368)

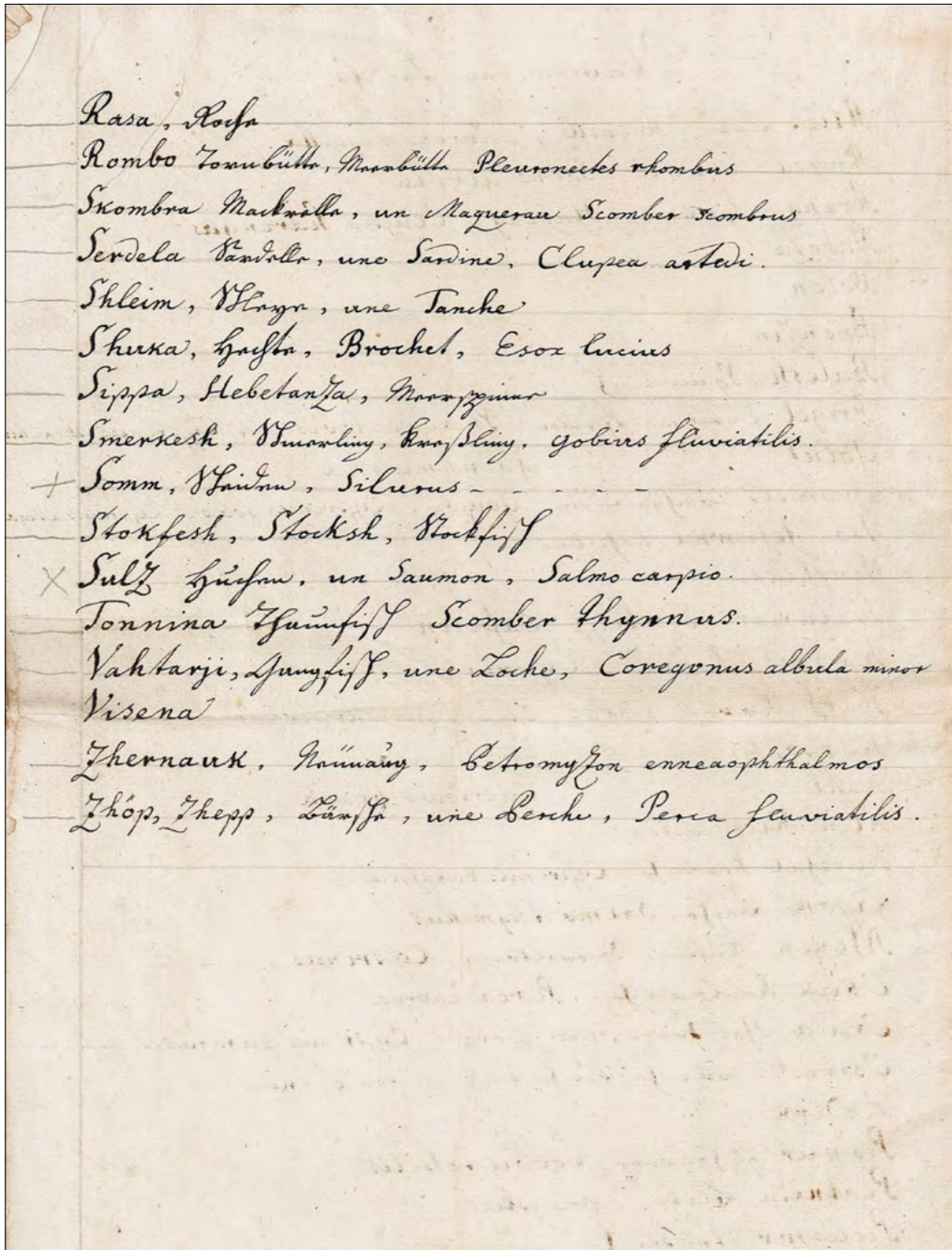
Figure 1a: Manuscript by Sigismondo Zois (1793?): List of fish species names in Slovenian, German and Latin language - first page (Source: NUK, Ms 368)

Slika 1b: Rokopis Žige Zoisa (1793?): Seznam imen ribjih vrst v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku - druga stran (Vir: NUK, Ms 368)

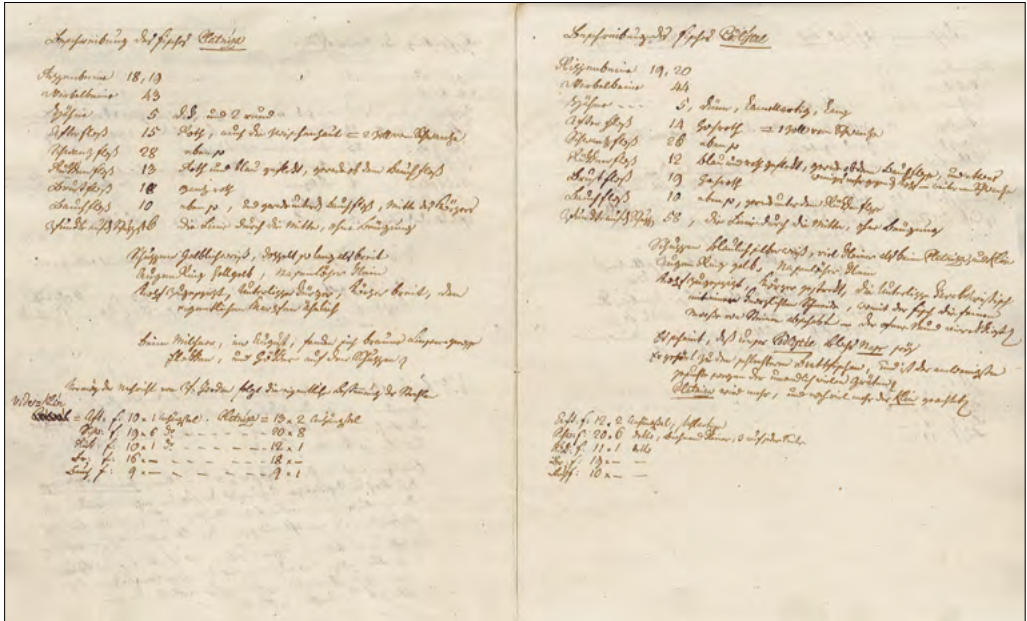
Figure 1b: Manuscript by Sigismondo Zois (1793?): List of fish species names in Slovenian, German and Latin language - second page (Source: NUK, Ms 368)

Slika 2b: Rokopis Franca Antona Breckerfelda (1785) s seznamom imen ribjih vrst v slovenskem, nemškem, latinskem in francoskem jeziku - druga stran (Vir: NUK, Ms 367)

Figure 2b: Franc Anton Breckerfeld's manuscript (1785) with a list of fish species names in Slovenian, German, French and Latin languages - second page (Source: NUK, Ms 367)

Slika 3: Primer dveh opisov vrst rib v rokopisu Žige Zoisa (1793?) (Vir: NUK, Ms 368)

Figure 3: Example of two descriptions of fish species in the manuscript by Sigismondo Zois (1793?) (Source: NUK, Ms 368)

repne, hrbtno, prsne in trebušne plavuti. Poleg meritev so njegove opombe. Natančnejše opiše videz primerka in podatke o najdbi oz. njegovi pridobitvi, vendar zaradi težko berljive pisave podrobnosti ni mogoče razbrati.

Seznamu imen in opisu rib je Zois dodal še dva seznama imen, ki ju je izpisal iz slovensko-nemško-latinskega slovarja Marka Pohlina (1735–1801) 'Tu malu besedishe treh jesikov' (POHLIN 1781). V prvem seznamu 'P. Marcus in Dictionario trilingui hat folgmach' (slika 4) je izpisal imena 36 nevretenčarjev in vretenčarjev, pretežno rib. Drugi seznam 'Auszug aus P. Marcus Worterbuch' (NUK, Ms 368) zajema 359 izpisov različnih imen živali. Imena vrst oz. rodov niso razvrščena v višje taksonomske skupine in po večini so vrstnim imenom pripisana le latinska rodovna imena.

Prepis rokopisa 'Slavische Nomenklatur der in Krain bekannten Fische Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's'

Prepis seznama (tabela 1) je dobeseden, vključno z drugačno rabo slovnice, vprašaji ipd. V prepisu sta le seznama slovenskih in latinskih imen. Ker je rokopis težko berljiv, so izpuščena nemška imena vrst, skupaj z dvema komentarjema. Pri nekaterih vrstah je Zois dopisal še dodatna imena v nemščini, ki so zelo verjetno sopomenke. Tudi ta so v prepisu izpuščena. Zaradi boljše preglednosti je prepisu dodano še današnje slovensko in znanstveno/zoološko poimenovanje vrst, povzeto po podatkovni zbirki biotske raznovrstnosti 'Global Biodiversity Information Facility' (GBIF 2001).

Tabela 1: Dobesedni prepis Zoisovega rokopisa Slavische Nomenklatur der in Krain bekannten Fische Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's (levo) z dodanim današnjim poimenovanjem vrst (desno) (domnevne vrste v oglatih oklepajih)

*Slavische Nomenklatur der in Krain bekannten Fische
Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's*

Geschlecht No.1		Današnje poimenovanje	
1. Andróga	Cyprinus latus	androga	<i>Blicca bjoerkna</i>
2. Zhernóuka	--- iriderubra	rdečeoka, črnovka	<i>Rutilus rutilus</i>
3. Podlistál	--- nasus	podust	<i>Chondrostoma nasus</i>
4. Vogriza	--- Vimba	ogrica	<i>Vimba vimba</i>
5. Jes	--- jesus	jez	<i>Leuciscus idus</i>
6. Fríl	--- aspius	bolen	<i>Aspius aspius</i>
7. Kóresel	--- Carassius	navadni koreselj	<i>Carassius carassius</i>
8. Shlajn	--- Tinca	linj	<i>Tinca tinca</i>
9. Karf	--- Carpio	krap	<i>Cyprinus carpio</i>
10. Mrena	--- Barbus	mrena	<i>Barbus barbus</i>
11. Platniza	?	[platnica	<i>Rutilus virgo]</i>
12. Klin	?	[klen	<i>Squalius cephalus]</i>
13. Zhép	?	[čep	<i>Zingel zingel]</i>
14. Pesdéz	? auch Pesdirk	[pezdirk	<i>Rhodeus amarus]</i>
15. Nasnávka ?	?		
16. Rihtar	?		
17. Shévenza	?		
18. Pléshek	?		
Geschlecht No.2			
19. Kezha ?	Salmo solar		
20. Rodezha postèrv	--- trutta		
21. Jeserika	--- fario		
22. Zherna	--- varietas		
23. Lipan	--- thymallus	lipan	<i>Thymallus thymallus</i>
24. Sulz	--- Hucho	sulec	<i>Hucho hucho</i>
Geschlecht No.4			
25. Zhínkla	Cobitis fossilis	činklja	<i>Misgurnus fossilis</i>
26. Kazhèla	--- taenia	navadna nežica	<i>Cobitis elongatoides</i>
27. Bábiza } Smèrkesh }	--- barbatula	rečna babica	<i>Barbatula barbatula</i>
Geschlecht No.5			
28. Shùka	Esox lucius	ščuka	<i>Esox lucius</i>
Geschlecht No.6			
29. Sóm	Silurus glanis	som	<i>Silurus glanis</i>
Geschlecht No.8			
30. Kápel (Glavázh?)	Cottus gobio	kapelj, glavač	<i>Cottus gobio</i>
Geschlecht No.11			
31. Ostrésh	Perca fluviatilis	navadni ostriž	<i>Perca fluviatilis</i>
32. Okák	--- Cernua	navadni okun	<i>Gymnocephalus cernua</i>
Geschlecht No.16			
33. Menèk	Gadus	menek	<i>Lota lota</i>
Geschlecht No.22			
34. Pishkùr	Petromyzon fluviatilis	rečni piškur	<i>Lampetra fluviatilis</i>
35. Pòhkazhe	---	?	
Geschlecht No.26			
36. Bis'na	Accipenser	[jeseter	<i>Acipenser]</i>
Ganz unbestimmte Nahmen			
37. Frigel			
38. Jévshlarza			
39. Skréterza			
40. Goluf			

V seznam je Zois zapisal imena 40 vrst sladkovodnih rib in piškurja. Vrste je združil v skupine po rodovih. Zaporedne številke skupin si ne sledijo po vrsti oz. so vmes vrzeli, saj je Zois uporabil zaporedje iz Blochovega prirodropisa in pri tem nekatere rodove izpustil.

Zois je seznam imen ribjih vrst pisal le nekaj desetletij po Linnejevi izdaji 'Systema naturae' (1785). Zanimivo je, da se kar tretjina slovenskih imen s Zoisovega seznama še danes uporablja za iste vrste. V popolnoma isti obliki oz. z drugačnim zapisom so še danes v rabi imena »Androga, Vogriza, Jez, Koresel, Mrena, Lipan, Sulz, Zhinkla, Babiza, Shuka, Som, Kapel, Ostresh, Menek in Pishkur«. Pri babici (*Barbatula barbatula*) je sicer pod isto latinsko ime »*Cobitis barbatula*« Zois zapisal še ime »Smerkesh«, vendar poleg navaja tudi nemško ime »Schmerl«, nemško babica in ne smrkež (*Gymnocephalus schraetser*). Poleg tega je imenoma »Ostresh« in »Pishkur« pripisal latinski imeni »*Perca fluviatilis*« in »*Petromyzon fluviatilis*«, ki ju danes sicer imenujemo navadni ostriž in rečni piškur.

Vrstam »Platniza, Zhep in Pesdez (Pesdirk)« ni pripisal latinskih imen, slovenska imena pa se uporabljajo še danes. Tudi Breckerfeld v seznamu ne navaja latinskih imen za platnico in pezdirka, hkrati pa zapisu »Zhop, Zhepp« pripisuje ime navadnega ostriža »*Perca fluviatilis*«. Za navedena imena domnevam, da je Zois pisal o naslednjih vrstah: platnica (*Rutilus virgo*), čep (*Zingel zingel*) in pezdirk (*Rhodeus amarus*).

Nemškemu imenu »Klin« je Breckerfeld pripisal slovensko ime »Klen« (*Squalius cephalus*). Zois je zapisal le ime »Klin« in enako kot Breckerfeld ni navedel latinskega imena. Morda je imel pomislek zaradi Pohlinovega zapisa, ki je k imenu »Klin« zapisal rod *Alburnus*.

Ime »Zhernouka« lahko razumemo kot vrsto črnooka (*Ballerus sapa*) ali kot vrsto črnovka oz. rdečeoka (*Rutilus rutilus*). Vendar vrsto določa tudi v rokopisu pripisano latinsko ime »*Cyprinus iriderubra*«, ki ga sicer FRANZ VON PAULA SCHRANK (1786) v delu 'Bayerische Reise' piše kot sinonim »*Cyprinus rutilus*«, danes *Rutilus rutilus*.

Zoisovo ime »Shlajn« se kot šljajn še danes pogovorno uporablja ponekod v Sloveniji za linja (*Tinca tinca*), pravilnost te zveze pa potrjuje tudi v rokopisu zapisani latinski sinonim »*Cyprinus tinca*«.

Zois ime krapa (*Cyprinus carpio*) zapiše kot »Karf«. Tako ga pišeta tudi Breckerfeld in Pohlin in je pri vseh treh avtorjih zapisan skupaj z danes veljavnim latinskim imenom.

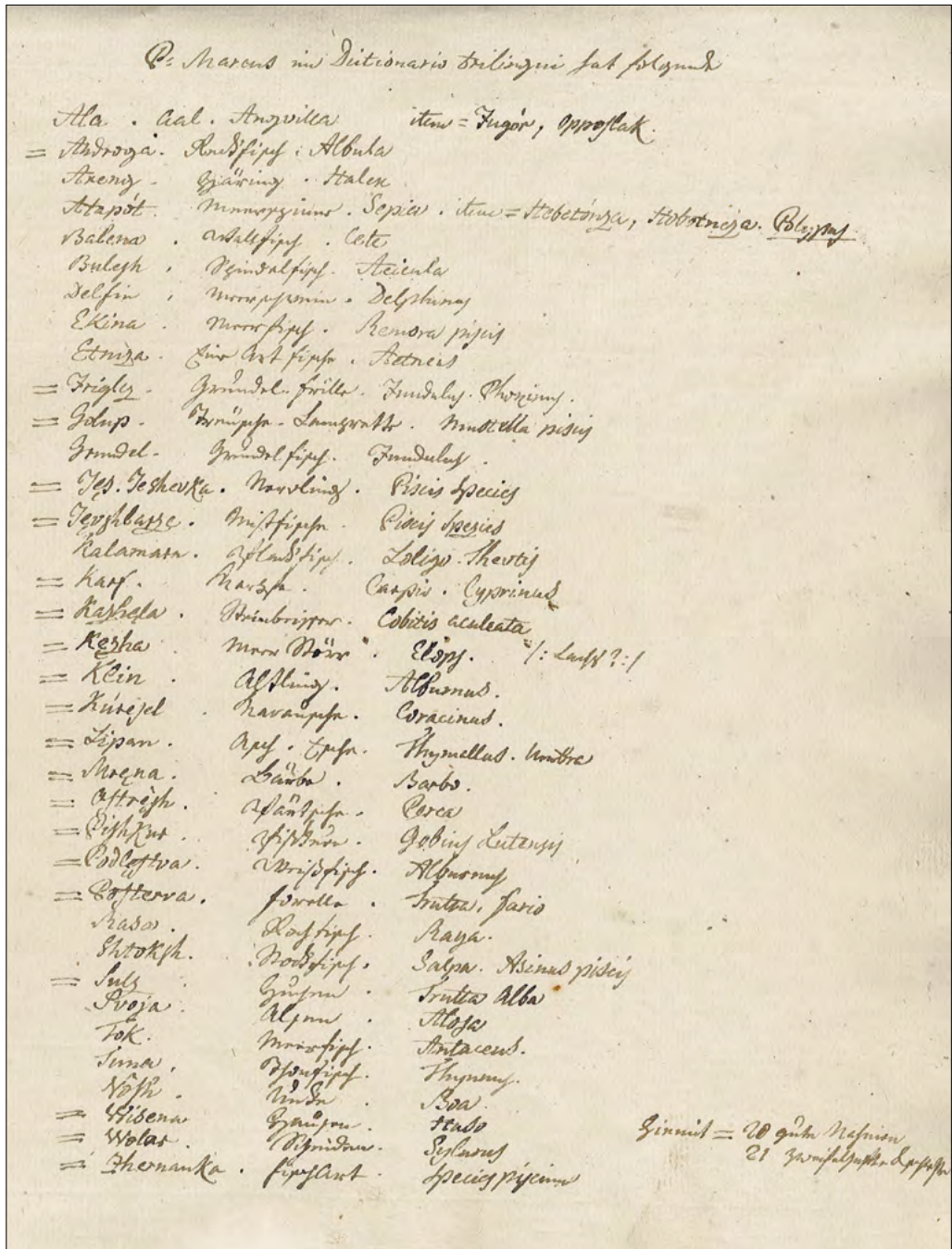
V skupini salmonidov z izjemo lipana (*Thymallus thymallus*) in sulca (*Hucho hucho*) ni povsem jasno, katere vrste je Zois želel poimenovati s slovenskimi imeni.

Navadno nežico (*Cobitis elongatoides*) Zois poimenuje »Kazhela« in ji tudi pripiše sinonim *Cobitis taenia*. Z imenom »Okak, *Perca cernua*« poimenuje okuna (*Gymnocephalus cernua*). Kot piše FRANCE BEZLAJ (1960) v delu 'Nekaj problemov iz ribjih imen', je kačela staro ime za nežico in okak sinonim za okuna.

Pod rodovno ime *Acipenser* je Zois zapisal ime »Bis'na«. V 'Besedišču starejšega slovenskega jezika' (ERJAVEC 2015) najdemo ime bisena kot drugo obliko besede vizina, ki je zastarelo ime za jesetra.

Imenom »Nasnavka, Rihtar, Shevenza, Pleshek in Pohkazhe« Zois ni pripisal latinskih imen, zato ni jasno, za katere vrste gre. Nekaj desetletij kasneje je FREYER (1842) zgoraj našeta imena razvrstil pod naslednje vrste: nasnavka? (*Abramis brama*), rihtar? (*Cottus gobio*), shevenza (*Leuciscus phoxinus*) in pohkazhe (*Petromyzon fluviatilis*). Tudi tu je iz zapisa razvidna negotovost uporabe nekaterih imen.

Zadnje štiri vrste je Zois zapisal pod rubriko popolnoma nejasna imena. Breckerfeld je sicer dvema od teh imen pripisal naslednja latinska imena: »Frigel, *Phoxinus laevis* oder *Cyprinus phoxinus*« in »Goluf, *Gadus mustela*«, ki pa jih Zois ni uporabil. Prav tako piše Pohlin o »Friglez, *Phoxinus*« in o »Golup, *Mustella pisces*«. Kot piše FREYER (1842), je frigel ali frigelz ime za vrsto *Leuciscus phoxinus*, danes sinonim za *Phoxinus phoxinus* ali slovensko pisanca.

Slika 4: Rokopis Žige Zoisa (1793?), ki vsebuje prepis imen 36 živali iz dela Marka Pohlina 'Tu malu besedishe treh jesikov' (1781) (Vir: NUK, Ms 368)

Figure 4: A manuscript by Sigismondo Zois (1793?) with extract of names of 36 animals from the work of Mark Pohl in 'Tu malu besedishe treh jesikov' (1781) (Source: NUK, Ms 368)

Povzetek

Baron Žiga Zois se je v 90-ih letih 18. stoletja ukvarjal tudi z nomenklaturo ribjih vrst na Kranjskem. V rokopis 'Slavische Sammlung' je pod naslovom 'Slavische Nomenklatur der in Krain bekannten Fische Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's' zbral imena ribjih vrst. Pri tem je uporabil seznam imen rib zapisanega v štirih jezikih, tudi slovenskem, ki mu ga je poslal kranjski plemič Franc Anton Breckerfeld. 'Slovansko nomenklaturu na Kranjskem znanih rib' je Zois zapisal po Blochovi razvrstitvi rib v 'Allgemeine Naturgeschichte der Fische' (1782–1795).

Zois je v svojem rokopisu zapisal imena 40 vrst sladkovodnih rib in piškurja. K svojemu seznamu in opisu nekaj vrst je dodal še izvleček imen iz Pohlinovega dela 'Tu malu besedishe treh jesikov' (1781), ki ga je Zois verjetno želel popraviti in dopolniti. Zoisov seznam je torej prvi popolnejši in obširnejši seznam slovenskih imen sladkovodnih rib ter piškurjev. Kar tretjina teh imen se uporablja še danes za iste vrste. Imena vrst je v svoje delo 'Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische' vključil tudi Henrik Freyer. Zoisov rokopis je pomemben prispevek k razvoju slovenske ihtiološke nomenklature.

Summary

Baron Sigismondo Zois was in the 1790s working on the nomenclature of fish species in Carniola. In the manuscript entitled 'Slavische Sammlung' he compiled a list of fish species under the caption 'Slavische Nomenklatur der and Krain bekannten Fische Nach Bloch's Einteilung der Fische Deutschland's'. Zois heavily relied on a list of fish names in four languages, including Slovenian, sent to him by Carniolan nobleman Franc Anton Breckerfeld. Zois arranged the list of Carniolan fish according to Bloch's classification in the 'Allgemeine Naturgeschichte der Fische' (1782–1795).

Zois recorded names of 40 species of freshwater fish and a lamprey. He also considered names from Pohlin's dictionary in three languages 'Tu malu besedishe treh jesikov' (1781). The list is the first complete and extensive compilation of Slovenian names of freshwater fishes and lampreys. One third of these names are still in use today for the same species. Species names were used also by Henrik Freyer in his work 'Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische'. The manuscript by Zois was a noteworthy contribution to the further development of Slovenian ichthyological nomenclature.

Literatura in viri / References:

- ALJANČIČ, M., 2001: Zois Žiga, Enciklopedija Slovenije, Knj. 15. Ljubljana, Mladinska knjiga, str. 216.
- BEZLAJ, F., 1960: Nekaj problemov iz ribjih imen. *Jezik in slovstvo*, letnik 5, številka 6, str. 170–175. Dostopno na : <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-OIOQ7YEA/c33fc805-e1f2-4fed-93af-74d24ab84785/PDF>. Pridobljeno 15. 7. 2019.
- BLOCH, M. E., 1782–1795: *Allgemeine Naturgeschichte der Fische*, Berlin. Dostopno na: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/128875#page/7/mode/1up>. Pridobljeno 5. 8. 2019.
- BOESEMAN, M., 1997: *Bloch's Fishes (1782–1795) revisited*. Artis Library, University of Amsterdam, str. 7. Dostopno na: <https://web.archive.org/web/20110726132355/http://www.eti.uva.nl/support/files/mac/bloch.pdf>. Pridobljeno 15. 7. 2019.

- Božič, D., 2010: *Bakrorez s kirnjico iz Blochovega Splošnega prirodopisa rib*. DEDI - digitalna enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem. Dostopno na: <http://www.dedi.si/dediscina/331-bakrorez-s-kirnjico-iz-blochovega-splosnega-prirodopisa-rib>. Pridobljeno 15. 7. 2019.
- BRECKERFELD, F., 1784: *Namen der in Krain gemein bekannten botanischen Gewächse*. Rokopis Ms 367, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana.
- BRECKERFELD, F., 1785: *Namen der Fische*. Rokopis Ms 367, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana.
- ERJAVEC, T., 2015. The IMP historical Slovene language resources. Language resources and evaluation 49/3, 753–775. doi: 10.1007/s10579–015–9294–7. Besedišče starejšega slovenskega knjižnega jezika IMP, starinske besedne oblike. Dostopno na: <http://nl.ijs.si/imp/imp25k/html-s/imp25k-s-0018.html>. Pridobljeno 15. 7. 2019.
- FREYER, H., 1842. *Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische*. Eger'schen Gubernial – Buchdruckerei, Laibach.
- Global Biodiversity Information Facility, GBIF, 2019. Dostopno na : <https://www.gbif.org/species>. Pridobljeno 15. 7. 2019.
- GRUM, M., 2013: Breckerfeld, Franc Anton, plemeniti (1739 | 1740–1806). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013. Dostopno na: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi148545/#novi-slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Novi Slovenski biografski leksikon: 3. zv. Ble-But*. Ur. Barbara Šterbenc Svetina in sod. Ljubljana, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2018. Pridobljeno 15. 7. 2019.
- Katalog rokopisov*, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, 2019. Dostopno na: https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2015/katalog_rokopisov.pdf. Pridobljeno 31. 7. 2019.
- LINNÉ, C., 1758: *Systema naturae per regna tria naturae, secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis*. Tomus I Editio decima, reformata – str. 1 – 824. Holmiae Salvius, Stockholm.
- POHLIN, M., 1781: *Tu malu besedishe treh jesikov*. Ljubljana. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-FU7E7FMB/9faefdeb-1bd3-483c-a915-02a92cf5e03d/PDF>. Pridobljeno 19. 7. 2019.
- SCHRANK, F. P., 1786: *Baiersche Reise*. Johann Baptist Strobl, Munchen, str. 118. Vir izvirnika: Britanska knjižnica. Dostopno na: <https://books.google.si/books>. Pridobljeno 15. 7. 2019.
- VALENCIČ, V., E. FANINGER, N. GSPAN-PRAŠELJ, 2013: Zois plemeniti Edelstein, Žiga (1747–1819). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013. Dostopno na : <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi872726/#slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Slovenski biografski leksikon: 15. zv. Zdolšek - Žvanut*. Jože Munda in sod. Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 1991. Pridobljeno 25. 9. 2019.
- VIDMAR, L., 2010: Michelangelo in Žiga Zois, *Tvorci slovenske pomorske identitete*. Ljubljana, Založba ZRC SAZU, str. 284.
- ZOIS, S., 1793?: *Slavische Sammlung*, 6. ovoj. Rokopis Ms 368, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana.